

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 เดือนกรกฎาคม ถึง กันยายน 2568

การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning

สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

THE DEVELOPMENT OF ACTIVE LEARNING MANAGEMENT FOR GRADE 6 STUDENTS

เฉลิมพร สืบสิงห์*

Chalernporn Suebsing*

โรงเรียนบ้านท่าม่วง จังหวัดร้อยเอ็ด

Ban Tha Muang School, Roi Et Province

*Corresponding Author e-Mail: sci.sak@gmail.com

(Received: 2025, May 7; Revised: 2025, July 9; Accepted: 2025, July 12)

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้แบบ active learning สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 และ 2) เพื่อเปรียบเทียบผลการจัดการเรียนรู้แบบ active learning สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 12 คน ด้วยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้แบบ active learning และแบบทดสอบก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบ active learning สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที แบบเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่มที่เป็นอิสระจากกัน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้แบบ active learning สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพ 81.50/87.50 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80 และ 2) ผลการเปรียบเทียบคะแนนการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบ active learning สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีคะแนนเฉลี่ยหลังการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนการจัดการจัดการเรียนรู้แบบ active learning

คำสำคัญ: การพัฒนาการจัดการเรียนรู้; การจัดการเรียนรู้แบบ active learning

ABSTRACT

This research aimed to: 1) compare the academic performance of Grade 6 students before and after the implementation of active learning, and 2) evaluate the effectiveness of active learning based on the 80/80 criterion. The sample, selected through purposive sampling, consisted of 12 Grade 6 students. The research instruments included active learning lesson plans and pre-test and post-tests designed to assess learning outcomes. Data were analyzed using mean, standard deviation, percentage, and independent samples *t* test.

The findings of the study were as follows: 1) The effectiveness of the active learning approach for Grade 6 students was found to be 81.50/87.50, exceeding the expected threshold of 80/80, thereby indicating a high level of instructional effectiveness; and 2) A comparison of students' academic achievement before and after active learning revealed a statistically significant improvement at the 0.01 level. The post-test scores were significantly higher than the pre-test scores, demonstrating the positive impact of active learning on student achievement.

Keywords: development of learning management; active learning management

บทนำ

เป้าหมายหลักของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในฐานะของพลเมืองโลกคือ การพัฒนาความรู้ ความคิด สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง ในลักษณะการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ให้เกิดขึ้นในสังคม การเข้าสู่ประเทศไทย 4.0 ที่เน้นองค์ความรู้ทางด้านเทคโนโลยีที่ล้ำหน้า สามารถนำเทคโนโลยีมาปรับใช้เพื่อสร้างนวัตกรรม ที่ช่วยยกระดับคุณภาพเศรษฐกิจ ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (2560-2579) คือ “ประเทศที่มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียง” (สำนักงานเลขาธิการสภา การศึกษา, 2560, หน้า 8) สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายหลักของกระทรวงศึกษาธิการ (2553, หน้า 10) คือการพัฒนา ผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยถ่ายทอด ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมสังคมการเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งจะเห็น ได้ว่าการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จะส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณภาพรอบด้านและทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ คงทน สามารถจัดระบบการคิดได้อย่างมีประสิทธิภาพบรรลุตามจุดมุ่งหมายหลักของการศึกษา ดังนั้นสมรรถนะ จึงเป็นเป้าหมายสำคัญที่มุ่งหวังให้ เกิดขึ้นกับผู้เรียน เพราะสมรรถนะเป็นความสามารถของบุคคล เป็นผลรวมของ การนำความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ ไปประยุกต์ใช้ในงาน หรือสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งแสดงออก ทางพฤติกรรมการปฏิบัติที่สามารถวัดและประเมินผลได้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562, หน้า 7)

การจัดการเรียนรู้ภาษาไทยในปัจจุบันนี้ พบว่าปัญหาที่สำคัญของนักเรียนในการจัดการเรียนรู้คือการอ่านและการเขียนของนักเรียนที่พบในขณะการจัดการเรียนการสอนมีสาเหตุที่สำคัญ 2 ประการคือ 1) ตัวนักเรียนเอง ซึ่งมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย โดยมีความเชื่อว่าการเรียนวิชาภาษาไทยเป็นเรื่องน่าเบื่อหน่าย และ 2) ครูผู้สอน ซึ่งมีวิธีการจัดการเรียนการสอนที่ไม่หลากหลาย ไม่คำนึงถึงความแตกต่างของนักเรียน นอกจากนี้ยังขาดสื่อการเรียนการสอนถือว่าเป็นสาเหตุที่ทำให้การจัดการเรียนการสอนไม่ประสบผลสำเร็จเช่นกัน ดังนั้นกระบวนการในการจัดการเรียนภาษาไทยของครูผู้สอนควรมีการส่งเสริมให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่านและการเขียนหนังสือโดยผู้สอนควรมีการเลือกใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลาย และมีสื่อการเรียนการสอนที่น่าสนใจ ซึ่งวีรยุทธ พลายเล็ก (2563, หน้า 12) ได้กล่าวว่าการจัดการเรียนการสอนแบบเชิงรุกโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน (activity-based learning) สามารถพัฒนาการอ่านจับใจความซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่ให้ความสำคัญกับประสบการณ์ ความสนใจ ความกระตือรือร้น และการมีส่วนร่วมของผู้เรียน มุ่งเน้นการให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติสร้างความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเองในตัวผู้เรียนมาก สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562, หน้า 3-5) ที่กล่าวถึงลักษณะสำคัญของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (active learning) เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมกับการเรียนรู้นอกจากการฟังบรรยายอย่างเดียว หรือสร้างประสบการณ์ผ่านการลงมือทำ การสังเกต ได้สนทนากับตนเองและผู้อื่นผ่านรูปแบบหรือเทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้ทั้งรายบุคคลหรือแบบกลุ่ม โดยพิจารณาให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ เวลา และผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง โดยลักษณะของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน (activity-based learning) ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความตื่นตัวและกระตือรือร้นด้านการรู้คิด กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้จากตัวผู้เรียนเองมากกว่าการฟังผู้สอนในห้องเรียน และการท่องจำ พัฒนาทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตัวเอง ทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องนอกห้องเรียนด้วย ได้ผลลัพธ์ในการถ่ายทอดความรู้ใกล้เคียงกับการเรียนรู้รูปแบบอื่น แต่ได้ผลดีกว่าในการพัฒนาทักษะด้านการคิดและการเขียนของผู้เรียน และมุ่งเน้นความรับผิดชอบของผู้เรียนในการเรียนรู้โดยผ่านการอ่าน เขียน คิด อภิปราย และเข้าร่วมในการแก้ปัญหา แล้วยังสัมพันธ์กับการเรียนตามลำดับขั้นการเรียนการสอนของบลูม ทั้งในด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการจัดการเรียนการสอนแบบเชิงรุกโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน (activity-based learning) มาพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้แบบ active learning สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 เดือนกรกฎาคม ถึง กันยายน 2568

2. เพื่อเปรียบเทียบการพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบ active learning สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

สมมติฐานของการวิจัย

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้แบบ active learning สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 80/80
2. ผลการพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบ active learning สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านท่าม่วง อำเภอสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 12 คน ด้วยการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) และกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับประโยชน์จากงานวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอน นักวิชาการ ผู้และบริหาร

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบ active learning จำนวน 18 แผน และ 2) แบบทดสอบก่อนและหลังการพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบ active learning สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นแบบทดสอบแบบปรนัย จำนวน 40 ข้อ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้ามี 2 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 แผนการจัดการเรียนรู้แบบ active learning ดำเนินการสร้างคู่มือการจัดการเรียนรู้ โดยมีขั้นตอนการจัดกิจกรรม 5 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นการเรียนรู้ระบุดำถาม (learning to question) 2) ขั้นการเรียนรู้แสวงหาสารสนเทศ (learning to search) 3) ขั้นการเรียนรู้เพื่อสร้างองค์ความรู้ (learning to construct) 4) ขั้นเรียนรู้เพื่อสื่อสาร (learning to communicate) และ 5) ขั้นเรียนรู้เพื่อตอบสนองสังคม (learning to serve) (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์, 2557, หน้า 3) โดยนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน จากการให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจและมีค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC มีค่าตั้งแต่ .50 ขึ้นไป และขั้นตอนที่ 2 การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบ active learning ซึ่งนำแบบทดสอบก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ซึ่งค่า IOC ของแบบทดสอบ มีค่าตั้งแต่ .50 ขึ้นไป โดยนำเครื่องมือที่ปรับปรุงแล้วไปใช้ทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนท่าม่วงวิทยาคม อำเภอสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 20 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งมีค่าความยากง่าย มีค่าอยู่ระหว่าง .20-.80 ค่าอำนาจจำแนกมีค่าอยู่ระหว่าง .20-1 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ มีค่า

เท่ากับ 0.89 โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ตามวิธีของครอนบัค (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2553, หน้า 170-171)

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ระยะเวลาในการใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบ active learning ดำเนินการในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 ระหว่างวันที่ 3 ธันวาคม 2567 ถึง วันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2568 โดยไม่รวมเวลาทดสอบก่อนและหลังการใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบ active learning

2. ทดสอบก่อนเรียน (pre-test) โดยทำการทดสอบก่อนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 40 ข้อ เวลา 1 ชั่วโมง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 12 คน แล้วตรวจบันทึกคะแนนไว้เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

3. ดำเนินการเรียนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 12 คน โดยในแต่ละครั้งจะมีแผนการจัดการเรียนรู้แบบ active learning และแบบทดสอบก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แล้วตรวจให้คะแนนบันทึกไว้เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. เมื่อทำการจัดการเรียนรู้จนครบแล้ว นำแบบทดสอบชุดเดียวกันกับที่ทำการทดสอบก่อนการจัดการเรียนรู้มาทดสอบภายหลังการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ (post-test) และตรวจให้คะแนนเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และการทดสอบค่าที แบบเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่มที่เป็นอิสระจากกัน (independent samples t test) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ active learning ตามเกณฑ์

มาตรฐาน 80/80

รายการ	จำนวนนักเรียน (คน)	คะแนนเต็มเฉลี่ย	$\bar{X}$	ร้อยละ
คะแนนจากกิจกรรมการเรียนรู้แบบ active learning แต่ละกิจกรรม	12	10	8.15	81.50
การทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังการจัดการเรียนรู้แบบ active learning	12	40	35.00	87.50

จากตารางที่ 1 พบว่าประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้ active learning สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 81.50/87.50 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนจากผลการทดสอบก่อนและหลังการใช้การจัดการเรียนรู้แบบ active learning

การทดสอบ	จำนวนนักเรียน (คน)	$\bar{X}$	SD	t	p
ก่อนเรียน	12	12.00	1.48	53.90**	.00
หลังเรียน	12	35.00	0.84		

** $p < .01$

จากตารางที่ 2 พบว่าผลการเปรียบเทียบคะแนนการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังการใช้การจัดการเรียนรู้แบบ active learning สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีคะแนนเฉลี่ยหลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ active learning

อภิปรายผล

1. ประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้ active learning สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 81.50/87.50 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80 ปรากฏเช่นนี้เนื่องจากครูปฐมวัยในจังหวัดร้อยเอ็ดทุกคนที่เข้าร่วมการอบรมเชิงปฏิบัติการได้มีการฝึกปฏิบัติตามการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องตามแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบ active learning สอดคล้องกับ ศุภรี นิลโกศล (2568, หน้า 27) พบว่าคะแนนประสิทธิภาพแผนการจัดการเรียนรู้ E_1/E_2 ด้วยวิธีเรียนรู้ทักษะการทำงานเป็นทีม โดยวิธีการสอนแบบ active learning (game-based learning) ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาโรงเรียนอานวยศึกษา จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามรายบุคคล พบว่าการคำนวณการวิเคราะห์ค่าประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งผลการประเมินตามค่าประสิทธิภาพของเครื่องมือที่กำหนดเกณฑ์มาตรฐานไว้ 75/75 ที่คำนวณได้มีค่าเท่ากับ 77.97/ 71.78 ได้ผลสรุปว่าค่าประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ถือว่าสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดได้ ดังนั้นถือว่าแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้ในการสอนมีประสิทธิภาพในระดับดีมาก

สามารถนำไปใช้ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีของธอร์นไดค์ (Thorndike, 1975, p. 351) ที่ว่าด้วยการเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่และหลักการฝึกหัด (law of exercise) การฝึกหัดหรือการกระทำบ่อย ๆ ด้วยความเข้าใจจะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่คงทน รวมทั้งแนวคิด การสร้างความรู้ของ ไวโกทสกี (Vygotsky, 1978, p. 83) ที่ว่าการเรียนรู้ตามหลักการแนวคิดทฤษฎีการสร้างความรู้ มุ่งเน้นไปที่กระบวนการสร้างความรู้ (process of knowledge construction) เป็นการเรียนรู้เกิดจากการปฏิบัติจริง (authentic tasks) เนื่องจากการฝึกทักษะเป็นการต้องทำซ้ำบ่อย ๆ การเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ จะทำให้สามารถปรับพื้นฐานการเรียนรู้ของผู้เรียนให้สามารถต่อยอดการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติร่วมกัน เพื่อจะให้ผู้เรียนสามารถช่วยเหลือซึ่งกันและกันนำไปสู่การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและคงทน ซึ่งครูจะต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จัดสถานการณ์บรรยากาศ สื่อการเรียนรู้ สิ่งอำนวยความสะดวก รวมทั้งชี้แนะการให้แนวคิดแนวทางและฝึกฝนกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ด้วยตัวเอง โดยใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์ ซึ่งประยุกต์ใช้แนวคิดของคอตเทรล (Cottrel, 1999, p. 125 อ้างถึงใน วัชราน เล่าเรียนดี, 2554, หน้า 130 อ้างถึงใน ยุพิน พิพิธกุล, 2545, หน้า 12) ที่ประกอบด้วย การดำเนินการ 4 ขั้นตอนคือ 1) ระบุปัญหา ทำความเข้าใจปัญหา จำแนกแยกแยะสิ่งที่โจทย์ถาม (ผล) และสิ่งที่โจทย์ถาม (เหตุ) 2) เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างเหตุและผล 3) กำหนดหลักการวิธีคิดหาคำตอบ และดำเนินการคิดย้อนกลับจากผลไปสู่เหตุ 4) สรุป เขียนแสดงวิธีจากเหตุไปสู่ผล นอกจากนี้แล้วยังสอดคล้องกับผลการวิจัยสรุปหลักการสอนที่มี ประสิทธิภาพของโบรफी (Brophy, 1979, p. 71 อ้างถึงใน วัชราน เล่าเรียนดี, 2554, หน้า 143) ที่ว่าควรให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้โดยตลอด โดยครูเป็นผู้ดำเนินการด้วยกิจกรรมและเทคนิควิธีการต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับวัย ความต้องการและความสนใจของผู้เรียนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติตลอดเวลาในการสอน โดยใช้คำถาม คำสั่ง การแนะนำที่ชัดเจน ง่ายต่อการเข้าใจและปฏิบัติ เพื่อการตอบที่รวดเร็วและมีประสิทธิภาพนั้นคือ ครูต้องเตรียมคำถาม กิจกรรมต่าง ๆ ล่วงหน้าเป็นอย่างดี ให้โอกาสนักเรียนในการอ่าน ฝึกปฏิบัติและตอบคำถามทั่วถึงกันทั้งชั้น และตามด้วยการให้ข้อมูลย้อนกลับที่ชัดเจน และเพื่อการปรับปรุงแก้ไขคำตอบที่ผิดของนักเรียน พัฒนาทักษะต่าง ๆ ของนักเรียนให้เกิดความชำนาญคล่องแคล่วที่สุด ติดตามความเจริญก้าวหน้า พัฒนาการการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ และให้คำแนะนำเมื่อจำเป็น จัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนร่วมกันเรียนรู้ตามแนวคิดของสลาวิน (Slavin, 1990, pp. 43-47) ที่ว่าการที่ผู้เรียนได้ร่วมมือกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ช่วยให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้น ภูมิใจในตัวเอง ตระหนักถึงความรับผิดชอบของตนเองและกลุ่ม ช่วยให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น พัฒนความสัมพันธ์ที่ดี มีการยอมรับผู้อื่นมากขึ้น สร้างความมั่นใจในตนเอง และรู้ถึงคุณค่าของตนเองมากขึ้น สอดคล้องกับ Bruce & Marsha (1986, p. 112) ที่กล่าวว่าว่าการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ช่วยพัฒนาผู้เรียนด้านสติปัญญาโดยเพื่อนในกลุ่มจะช่วยเหลือแนะนำกัน เนื่องจากผู้เรียนในวัยเดียวกันสามารถสื่อสาร สื่อความหมายแก่กันได้ง่าย และทำให้เข้าใจง่ายกว่าที่ครูสอน รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ผู้ศึกษาพัฒนาขึ้นนี้ ผู้ศึกษาให้ความสำคัญกับการกระตุ้นเตรียมความพร้อมการนำเสนอเนื้อหา การจัดประสบการณ์

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 เดือนกรกฎาคม ถึง กันยายน 2568

การเรียนรู้ และกระบวนการคิดขั้นสูงด้านการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีการ ฝึกกระบวนการคิด เน้นการฝึกทักษะให้เกิดความชำนาญ มีความรู้ความเข้าใจที่ลึกซึ้งและคงทน สร้างสังคมของการเรียนรู้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ช่วยให้เกิดนวัตกรรม แนวคิด มุมมองที่หลากหลาย

2. ผลการเปรียบเทียบคะแนนการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ active learning สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีคะแนนเฉลี่ยหลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ active learning ทั้งนี้เนื่องมาจากนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีกระบวนการเรียนอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริงตามแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning และการฝึกทักษะจากใบงาน กิจกรรม และแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ รู้จักกระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม อีกทั้งกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสำหรับการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ active learning โดยเน้นการปฏิบัติจริง สอดคล้องกับ ศุภรี นิลโกศล (2568, หน้า 27) ที่พบว่าหลังจากที่ได้จัดการเรียนการสอน ทักษะการทำงานเป็นทีม และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (หลังเรียน) active learning (game-based learning) ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา โรงเรียนอานวยศึกษา จังหวัดจันทบุรี โดยวิธีการสอนแบบ active learning (game-based learning) สูงกว่าก่อนเรียน สอดคล้องกับ กิตติพงศ์ ม่วงแก้ว (2562, หน้า 108) ที่พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเปรียบเทียบการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีระดับนัยสำคัญที่ระดับ .01 สอดคล้องกับ นิธิภัทร กมลสุข (2560, หน้า 251) ที่พบว่านักศึกษาที่เรียนโดยวิธีการสอนแบบเกมร่วมกับกิจกรรมกลุ่มย่อยมีคะแนนสอบเฉลี่ยมากกว่ากลุ่มที่เรียนโดยวิธีบรรยายเพียงอย่างเดียวในทุกหัวข้ออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และศานต์พานิชลิต, พิมพ์พรรณ ทิพย์แสง, อมรรัตน์ ฉิมพลีนานนท์, สุภาพร บางใบ และปัญญา เทียนนาวา (2560, หน้า 79) ที่พบว่านักศึกษาที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้ผ่านเกมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีระดับนัยสำคัญที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ควรมีการศึกษาวิธีการนำวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เน้น active learning สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาไปใช้ โดยครูจำเป็นต้องศึกษาและทำความเข้าใจถึงขั้นตอนการใช้โดยละเอียด และดำเนินการใช้ตามคำแนะนำ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการนำไปใช้สำหรับการจัดการเรียนการสอนต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาค้นคว้าหรือการวิจัยเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้น active learning ไปใช้กับกลุ่มอื่น ๆ เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน

2. ควรมีการเฉพาะเจาะจงในเนื้อหาวิชาที่ต้องการเน้นให้เกิดการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่เน้น active learning สำหรับนักเรียน เพื่อก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหานั้นมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- กิตติพงศ์ ม่วงแก้ว. (2562). การพัฒนาเกมเพื่อการศึกษารายวิชาคอมพิวเตอร์เรื่องโครงงานคอมพิวเตอร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนยางตลาดวิทยาคาร. **วารสารเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา**, 2(4), หน้า 108-119.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551** (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- นิธิภัทร กมลสุข. (2560). การสอนแบบเกมร่วมกับกิจกรรมกลุ่มย่อยในวิชาการวิเคราะห์เชิงปริมาณและสถิติธุรกิจ. ใน **การประชุมวิชาการระดับชาติปัญญาภิวัฒน์ ครั้งที่ 7** (หน้า 52-63).
ขอนแก่น: สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพียว ยินดีสุข. (2557). **การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ยุพิน พิพิธกุล. (2545). **การสอนคณิตศาสตร์**. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2553). **เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา** (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วีรยุทธ ปลายเล็ก. (2563). **การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิด Active Learning เพื่อเสริมสร้างทักษะและกระบวนการและจิตคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา**. ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วัชร เล่าเรียนดี. (2554). **การนิเทศการสอน**. นครปฐม: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศุภรีย์ นิลโกศล. (2568). การพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีม โดยใช้วิธีการสอนแบบ Active Learning (Games-based Learning) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาโรงเรียนอานวยศึกษา จังหวัดจันทบุรี. **วารสารปัญญาศาสตร์มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์**, 2(3), หน้า 27-39.
- सानต์ พานิชิติ, พิมพ์พรรณ ทิพย์แสง, อมรรัตน์ ฉิมพลีนานนท์, สุภาพร บางใบ และ ปัญญา เทียนนาวา. (2560). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ของการจัดการเรียนรู้ผ่านเกมในวิชาระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์โดยใช้ Cisco aspire networking academy edition. **วารสารวิชาการ มทร.สุวรรณภูมิ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)**, 2(1), หน้า 79-89.

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 เดือนกรกฎาคม ถึง กันยายน 2568

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). **แนวทางการนิเทศเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ตามนโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้**. กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579**. กรุงเทพฯ: פרק הוואנו กราฟฟิค.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). **รายงานความก้าวหน้าการจัดการเรียนรู้ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานปี 2561-2562**. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.

Bruce, R.J., & Marsha W. (1986). **Models of Teaching** (3rd ed). London: Prentice-Hall.

Slavin, R.E. (1990). **Cooperative Learning: Theory, Research and Practice**. New Jersey: Prentice-Hall.

Thorndike, E.L. (1975). **Connectionism Theory**. London, University of London.

Vygotsky, L. (1978). **Problems of Method in Mind in Society**. Cambridge, MA: Harvard University Press.